

**TAMÁS ILDIKÓ: „ADJ NETET!” NYELVI, KÉPI KIFEJEZÉSMÓD ÉS KREATIVITÁS
A GYERMEK- ÉS DIÁKFOKLÓRBAN**

Balassi Kiadó, Budapest, 2022. 192 lap

A kreativitás és a nyelvi-képi kifejezés-mód kapcsolata legjobban a gyermeknél és a költőnél ragadható meg. Ennek szembeötlő jelenségeit leginkább a korunk új informatikai lehetőségei által kínált meglepetésekben, „szabálytalanságokban” figyelhetjük meg. Tamás Ildikó figyelme elsősorban a gyermek- és ifjúsági folklórvilágra terjedt ki, de példaként olykor verseket is hoz. A könyv címe pedig azért „Adj netet!”, mert a szerző tapasztalata szerint ez a mobilnetmegosztásra vonatkozó, leggyakrabban hallható kérés az iskolákban kicsengetés után. Korábban ugyanezen helyzetben valószínűleg azt mondták: „Adj egy harit!”, azaz harapást, kóstolót az enivalódból. Amikor az internetfüggőségtől tartó szülők korlátozzák gyermekük hálóhasználatát, és „elfogy a net”, a gyerekek ugyancsak ezzel a felszólítással kérnek időtöbbletet.

Tamás Ildikó kutatása és könyve a következő kérdéseket járja körül: a gyermek- és diáklóklór nyelvi jelenségei (műfajai), az alkotás csoportok (régi és új műfajok, a szóbeliség–írásbeliség átmenetei, offline–online regiszterváltás, „mémkultúra”) jellemzői, valamint az alkotási folyamat két kiemelt területe: népetimológia, halandzsza. Módszere: antropológiai-folklorisztikai. A gyermekfolklór és a diáklóklór között vannak hasonlóságok, de különbségek is, hiszen a gyermek még többnyire a saját maga alakította, illetve szülei alkotta nyelvi világban él, a diákságra viszont már más közösségi (iskolai, kollé-

giumi, csoportkohéziós), kulturális (tanulás) és technológiai hatások is hatnak. De azért a két korosztály összekapcsolódik. A gyermekkor kultúrájának és nyelvének tanulmányozása régi és hálás feladat, mert korán felismerték, hogy a gyermek világa, kultúrája sajátos, nem föltétlenül a felnőtt világa egyszerűsítve és kicsinyítve, hanem sajátos szabályokkal és jelenségekkel bír. A gyermek nyelvi világa nem pusztán leképezi a felnőttek által beszélt nyelvet, hanem van benne egyediség, belülről (az evolúcióból és a történelemből) építkező jellemző. Ez vonatkozik a gyermekek folklórvilágára is. Az ifjúság nyelvvel kapcsolatban eddig különösen a csoportnyelvi (szubkulturális), más megközelítésben szlengjelenségek kutatása volt érdekes (vö. Kovalovszky 1959; Bachát 1980; Hoffmann 1996, 1997). Viszont mindkét korosztály esetében eddig kevés figyelem vetült a modern, főleg technikai jelenségek hatására kialakult új nyelvi folklórra. Egy ideje a gyerekek már beleszületnek az új technológiai eszközök világába. Manapság már írni-olvasni nem tudó gyerekek is használják az okostelefont, sőt kialakítanak egy olyan technológiai, kommunikációs módot, szokást, amelyet a szüleiktől nem is tanulhattak.

A modern vagy mai, sőt technológiai folklór kutatásának nagy ösztönzője Voigt Vilmos néprajzkutató, aki korán felismerte a hagyományos folklórjelenségek továbbélésének, átalakulásának

problematikáját – témánk szempontjából például figyelemre méltó az 1983-as tanulmánya az Ethnographiában a budapesti gyermekfolklor kutatásáról (Voigt 1983). A folklorista és a nyelvész számára például föltűnő, hogy létezik egy olyan jelentős szövegrepertoár, számos nyelvi jelenség, amely a hagyományos, rögzült, akaratlanul is megtanult műfaj-tipológiákba nem sorolható be. Erre szemléletes példákat hoz Tamás Ildikó a könyvében. A kulturális hagyományozódás sajátos módja a parafrázis vagy utánérzés, esetleg átírás (imaszöveg-átírás) vagy a kevert médiumú, képszöveges humor (ábratext, karikatúra, montázs; mai – téves – összefoglaló fogalommal: internetes mém), esetleg a Chuck Norris (karate-világbajnok és színész) köré szerveződő, a hazugmesékre emlékeztető (abszurd) „nagyotmondások”; további abszurdok („A koronavírus a fiatalokra nem veszélyes, csak arra, aki elkapja”). Régóta (az internet előtti korszakból) ismert folyamat az idegen szavak, tulajdonnevek játékos értelmesítése, a tréfás felsorolások (pl. képtelen foglalkozások, magyar nyelvi jellemzők), makaronizmusok (nyelvkeverések), halandzsa (pl. Big in Japan > bikicsunáj), az állatin (Ton a lud atus > tonaludatusz), az álangol (This no all ~ disznóól) szövegek, az idegennyelv-utánzók és -értelmesítők (Hogy hívják a gazdag holland férfit? Stex van Boeven). Többeknek fölkelte az érdeklődését az antiproverbiumok (ferdített közmondások), terjednek az álszentenciák, valódi nyelvi bravúrok a kiazmusok (pl. egyöntetű, hogy ön egy tetű), mindenkit elvarázsolnak a gerekszájszövegek (valójában a gyermeki anyanyelvtanulás sajátos narratív nyelvi példái, pl. „Nem

tudom, hány éves vagyok, mert ez állandóan változik”), a (divinációs, azaz jóslási szokásokra emlékeztető) kihívások, szegmentálásos nyelvi játékok... (a nyelvi humorhoz lásd: Balázs 2022: 76–89, 275–8).

Tamás Ildikó felfigyel egy sajátos műfajcsoportra, amelynek jellemzője, hogy 5-7-9 stb. (vázlatos) állítást tartalmaz valamiről. Egyfajta gyűltelék (gyűjtemény), talán legközelebb áll hozzá a soroló, felsoroló megjelölés. Például: könyv- és filmcímes humor (pl. Szülői értekezlet: Végső visszazámlálás), a sikertelen randik egysoros indoklásai (pl. Az ügyvéd: nem az esetem). Manapság elsősorban az interneten, az online újságírásban terjed, de korábban a diákújságok kedvelt műfaja is volt. Motivációja talán a helykímélés, illetve az, hogy az emberek nem szeretnek tömör és hosszú szövegeket olvasni, ez a vázlatos összeállítás viszont könnyen áttekinthető. Tamás Ildikó igen jó előzményként hozza a cento műfaját. A cento: irodalmi műveket feldolgozó irodalmi forma (idézés, felsorolás, továbbgondolás). Annyira nincs új a nap alatt, hogy a ma interneten terjedő „halálokok és mesterségek” című soroló (cento) szó szerint megtalálható a Magyar Nyelvőr 1912-es évfolyamában Hogyan halnak meg az emberek címmel a 238–9. oldalon (Alkotmány 1912), jelen könyvben pedig Halálokok és mesterségek címmel a 69. oldalon). Készítettem egy összevetést a két gyűjteményről:

Magyar Nyelvőr, 1912.	Tamás Ildikó, 2022.
Az útkaparó leveti a porhüvelyét.	
Az aratót lekaszálja a halál.	Ua.
A kulcsár beadja a kulcsot.	A házmester beadja a kulcsot.
A vincellérre rákapálják a földet.	
A molnár leörli az életét.	A molnárt felörli az élete.
A szabónak elszakad az élete fonala.	A szövőnek elszakad a fonala.
A pék leeszi kenyere javát.	A pék megeszti kenyere javát.
A fuvarost a Szent Mihály lovára teszik.	
A toronyőr a sír mélyére áll.	
A földművest elföldelik.	
A kertész a paradicsomba jut.	Ua.
A harangozónak beharangoznak.	Ua.
A portásnak megnyílik a mennyország kapuja.	Ua.
Az órásnak üt az utolsó órája.	Ua.
A kalauz eléri a végső állomást.	A kalauz eléri a végállomást.
A révész kiköt az örökkévalóság révpadján.	
A lámpagyújtogatónak örök világosság fényeskedik.	
A tarokkosnak bemondják az ultimót.	
A fogorvos itthagya a fogát.	
A színész letűnik az élet színpadáról.	A színésznek legördül a függöny.
Az író kezéből kihull a toll.	
A rikkancsra ráül a síri csend.	
A muzikusnak elszakad élete húrja.	A muzikusnak elszakad a húrja.
A hajós boldogabb hazába evez.	A hajós boldogabb hazába vitorlázik el.
A pénztáros leszámol az étellel.	A pénztáros elszámol az étellel.
A nyelvész örökre elnémul.	
A buvár örök álomba merül.	Ua. (búvár)
Az eröművész végsőt vonaglik.	
A trombitásból végképp kifogy a szusz.	Ua.
A cigánynak behegedül a Szent Dávid.	
Az üvegesnek szemei üvegesednek meg.	
A pályafelügyelő bevégzi pályáját.	
A fiskális megkapja az appelálhatatlan végzést.	
A koldus jobblétre szenderül.	Ua.
A díjbirkózót legyőzi a halál.	A díjbirkózót maga alá gyűri a halál.

A hadbíró megnyugszik békében.	
Az anyós az örök hallgatás hónapja költözik.	
A kistajgerolt lakó örökös otthonra lel.	A lakó örökös otthonra lel.
A festőművész előtt új világ panorámája tárul fel.	
A boldogtalan megboldogul.	Ua.
A siketnek megszólal az utolsó harsona.	
A győzelmes hadvezéren diadalt arat a halál.	
A szerelmes utolsót sóhajt.	
A börsziáner eljátszotta kisdéd játékait.	
A léghajósnak elszáll a lelke.	Ua.
A vegetáriánus a fűbe harap.	Ua.
A szemlész örökre behunyja szemét.	
A teherhordónak könnyű lesz a föld.	
A darvinista megtér őseihez.	
	A programozó kijavítja az utolsó hibát.
	A vadász az örök vadászmezőkön folytatja.
	A kertész alulról szagolja az ibolyát.
	A rendszergazda vírusos lesz.
	A magasugró feldobja a talpát.
	A kovács elpatkol.
	A papnak harangoznak.
	A vadásznak lőttek.
	Az atléta élete ugrott.
	A filmrendezőnek „vége”.
	A zenésznek elhúzzák a nótáját.
	A késes gyilkost hazavágják.
	A szabót kinyírják.
	A kisembereket elteszik láb alól.
	A meteorológusnak befellegzik.

Mint látható, mindennek van előzménye, mert az ember alapvetően mindig ugyanaz. Csak a szakmák, esetleg a kifejezések, igekötők cserélődnek. A Hoppál Mihály (1984) által leírt lánccelével megelőlegezi a továbbküldendő (sokszorosítandó, megszoztandó) szövegeket; az emlékkönyv,

kézírtos füzet a közösségi média idővonalát; a falvédő, a képregény az internetes mémet; az olvasói levél a kommentet... Az antiproverbiumok kapcsán megjegyzi a szerző, hogy a közmondás-keveredésbe belejátszik a mögöttes jelentés (a hasonló közmondás), és ettől válik

humorossá. Ez az álláspontja a témát kutató Hrisztova-Gotthard Hrisztalina – T. Litovkina Anna – Barta Péter – Vargha Katalin (2018) szerzői munkatársaknak is. Ez lehetséges egyes esetekben. De pl. a „lehúzza róla a vizes lepedőt” szerintem csak annak humoros, aki ismeri a forrást (ráhúzza a vizes lepedőt), és ez többnyire nincs így, mert a médiában naponta hallunk véletlenül sem humorosnak szánt hasonló keveréseket – amelyeket azután élvezettel figuráz ki a sajtó. (Pl. A kardinális kérdés Magyarország feje felett lóg.) Említődik a „fejezd abba” kiszólás is (a fejezd be és a hagyd abba) összevonásaként, amely egészen biztosan egyszeri tévesztésből vált humoros szólássá (én már az 1980-as évektől ismerem). Említék egy saját gyűjtést is egy nyelvtani összeférhetetlenségre: Pista, szétültetek!

Föltűnő az új (hibrid) műfajok humoros jellege. Ha humor, akkor persze szinte biztos, hogy diákhumor, mert a humor a gyermekfolklórra nem jellemző. A testi, akciós humorból a 10. életév után fejlődik ki a kamaszhumor (saját humor, elvont humor) – már ha kifejlődik, mert ismerünk humortalan („besavanyodott”) embereket is. Lehet humor nélkül is élni, viszont korunk valamiért nagyon kedvez a humorformák terjedésének. De miért van ennyi humor? – teszi fel a kérdést Tamás Ildikó. Jó kérdés. Humor valószínűleg mindig létezett, gondoljunk a középkor nevetéskultúrájára (Bahtyin), vagy a magyar hagyományos folklór humorformáira a pajzán történetektől az anekdotán át a viccig (a témához jó adalék a Litovkina Anna által szervezett humorkonferencia és kiadványsorozat). Tudjuk, hogy a humor terápiás jellemző: gyógyítja a félelmet, amellet életmód-

segítő, konfliktuskezelő mód. A nevetés életkori (korosztályi) jellemző; egyfajta ellenállás a felnőttek domináns és korlátozó kultúrájával szemben (a lázadás, ellenkultúra, vernacular authority egyik jelensége). De továbbra is fontos, és részben megválaszolatlan kérdés: miért „humorosodik el” a folklór? Illetve miért humorosodik el az euroatlanti világ (ahogy az a tömegmédiából is nyilvánvaló)? És itt következhet a még furcsább kérdés: és miért nem humorosodik el a Kelet (mondjuk éppen Ázsia)? Nem lehet, hogy a humor valamiféle válságjelenség?

A diákkolklór kedvenc kutatási területe a becenevek vizsgálata (diákoké, tanároké – Klotyó, Csirke, Gorilla, csak a saját emlékeimből), valamint a sajátos iskolai névadás (tantermek, tantárgyak) vagy éppen magának az iskolának a neve (Csörösi Koma, mondják a Kőrösi Csoma-iskolára). Említődik a pletyka, mely ugyancsak köztudottan folklórhordozó közeg. De pl. az osztályszülinap jelensége számomra teljesen új volt. A divat mint kultúrabefolyásoló tényező a kamaszkorban jelentkező „rajongás” csoportos rítusaiként jelenik meg: jelvények, öltözködési, különösen „kiegészítőviselési” szokások képében. Érdekes és nem kellően reflektált megfigyelés a Kelet világának beszüremkedése: anime, küzdősportok, koreai (K-) pop.

A folklorista és a nyelvész közös érdeklődése a szövegrepertoár grammatikai és szemantikai vizsgálata. Ez segítette Tamás Ildikót annak meglátásában, hogy a gyermekfolklórban „a szöveg jelentésénél sokkal fontosabbnak bizonyul a ritmus és a hangzás”, ezt mutatják pl. a halandzsaszövegek. Milyen pontosan visszautal ez a jelenség a bevezető gon-

dolatomra, hiszen egyértelmű, hogy kik szeretnek „halandzsázni”: a gyerekek és költők. A másik fontos észrevétel a gyermeknyelvi szövegek eredetének, etimológiájának a kutatása, mely korábbi korszakok, kulturális-nyelvi, esetleg a szakrális hatások világába enged betekintést. És a változásokra is. Tóth Piroska Anna (2016) városi (budapesti) gyermekfolklor-gyűjtésére hivatkozva feltűnik, hogy kiszorulnak a vidéki életre, állat- és növényvilágra utaló képek, ezzel is jelét adva a természettől való elidegenedésnek.

A gyermek- és diákközlőr kutatása eddig is sok nyelvi kincset hozott felszínre; az új technológiák pedig még újabb megfigyelési lehetőséget kínálnak. Mi ez az új közeg? Elmosódnak a valósághatárok. Egybefolyik offline és online, a hibrid viselkedés, kommunikáció (nyelv?) van kialakulóban. A folklor-jelenségek tekintélyes része átköltözött az online térbe, képek, írott-hangzó tartalmak olvadnak össze, felbukkant a folklor (folklorizmus) új formája, az internet- vagy e-folklor, de létezik a newsloré (a különböző csatornákon terjedő, különféle műfajú folkloralkotások gyűjtőfogalma) kifejezés is. Közös jellemzőjük: a terjesztés (e-mail, sms, Facebook, Messenger, Viber). A szerző felfigyel bizonyos narratívumokra: Én, amikor..., Tudod, amikor... De hozzáteszem, igen gyakori például ez az elliptikus kezdés: Az érzés, amikor..., sőt névelő nélkül is: Érzés, amikor... (így lenne teljes értékű: Ugye te is ismered azt az érzést, amikor...).

A szerző által kiemelt területek: a halandzsza és a népetimológia alkotófolyamata. Megállapítja, hogy a világszerte (értsd, minden nyelvi kultúrában)

elterjedt halandzsza mélyreható folklorisztikai-nyelvi vizsgálata hiányzik. A halandzsza konkrét jelentés nélküli, ha művészi indíttatású, akkor abszurd (nonszensz) szöveg. Lám ebben is érintkezik gyermek és költő! De olybá tűnik, hogy a halandzsza sem egészen halandzsza. Felfedezhetők benne bizonyos törvényszerűségek. Például hangutánzó fonémasorok, olyasmi, hogy a mély magánhangzók megterheltsége nagy, Benő Attilát (2004) idézve az onomatopoeitikus szövegek esetében a veláris hangok gyakorisága csökkenő sorrendben így néz ki: a, u, o, á. Meglepő és számomra is elgondolkodtató, hogy az álombeli kiáltások esetében is számos alkalommal ez a magánhangzók gyakorisági rendje. Vagyis van valamilyen rendszere a halandzsának, a szavak hangalakilag motiváltabb, expresszív hangsorokból építkeznek. A halandzsaszövegek fonetikai felépítése és esetleg onomatopoeitikus keletkezése első látásra felülírja az iskolás módon kezelt saussure-i hagyományt – vagyis a nyelvi jel kötelezően önkényes voltáról vallottakat. Pedig vitathatatlan, hogy a nyelvi jel szinkrón szempontból önkényes. Csak nem hangsúlyozzuk eléggé, hogy pusztán szinkrón szempontból! Mert történeti szempontból vitathatlanul nem az. A nyelvi jel történeti szempontból egészen biztosan motivált, akkor is, ha erre rájövünk, és akkor is, ha nem. De az emberben látenszen, tudat alatt ott van a hit és a vágy, hogy a dolgok motiváltak, valami valamiért az, ami, tehát ha nem tudjuk az okot, akkor kitalálunk okot. Ezt leginkább a népi etimológia (népetimológia) eszközével tesszük meg, magasabb szinten persze segítségünkre lehet a nyelvtörténet, a folklorisztika,

ehhez szolgáltat adalékot a szemiotika indexikalitás és ikonicitás fogalma, a pszichoanalitikus nyelvészet, valamint legújabban a kognitív nyelvészet (viszszahozva a kutatásban már Fónagy Ivánék által az 1950-es években fölvetett, hangmetaforatesztekkel bizonyított hatásokat, vagy például a stilszták által sokszor leírt hangszimbolika jelenségét).

A népetimológia ösztönös szóalkotási mód, pl. kiejtéskönnyítés céljából, de ennél több is lehet. Pszichoanalitikus magyarázatként az ember örök vágya az értelmesítésre, s ez valódi antropológiai nyelvészeti téma! Humorként jelenik meg, hogy „gladiátorral” fűt (radiátor helyett), adja magát (és nemcsak a gyermekfolklórban) a „molyirtó” (a mojito névre), de a jelenség mélyén jóval több

van. Leírni is alig merem, de én pár év-tizede minden reggel Kofi Annant, az ENSZ (volt, azóta már meg is halt) főtitkárát emlegetem. (Ha esetleg nem világos, akkor a Kofi név a coffee szó hangtani egybeesése miatt.) Miért ez a szójáték?

A halandzsa és a népetimológia közötti kapcsolatot Tamás Ildikó alaposan árnyalja (a 148. oldalon), én egy kicsit más megközelítést is megengedek. Szinkrón szempontból vizsgálhatjuk magát az alkotást (halandzsa, népetimológia). Egy dinamikus vizsgálat az alkotásfolyamatban nyelvalkotó ösztönt, játékot, tudatosságot, tudatosítást (értelmesítést) stb. lát. Egy diakronikus felfogás a szövegváltozást (romlást) kutatja.

maga az alkotás (statikus, szinkrón felfogás):	halandzsaalkotás	nép(i)etimológias alkotás
alkotásfolyamat: motiváció, forrás (dinamikus felfogás):	nyelvalkotó ösztön, játék, tudatosság (folklór és irodalom)	naiv értelmesítés (esetleg a mélyén konkrét motiváció)
alkotásélet (diakronikus felfogás):	szövegváltozás (romlás)	

Kapcsolat lehet a nyelvkeletkezés és a hangutánzó fonématorok között, hogy a halandzsa két mozzanatot foglal magában (tudatalatti szinten a nyelvalkotó játékos ösztönt és magasabb szinten a tudatosságot); a halandzsában pedig igenis megőrződhetnek reliktumok (zárványok), ezért ezek nyomozása nem hiábavaló, de az is lehet, hogy nem vezet sehová, megfejtetlen marad, mert egy ősi, mai logikánkkal nem megközelíthető nyelvalkotási módot tartalmaznak. Hamvas Béla írja, hogy a ma embere elvesztette a szimbolikus látásmód és nyelv iránti érzékenységét, másként: nem érti a korábbi korok nyelvét. De megmaradt bennünk – minden em-

berben – egyfajta folytonos motiváció (törekvés, igény, sürgetés) az értelmesítésre (népetimológia), valamint minden emberben öntudatlanul működik, hat a sémák, zenei minták, szerkesztési elvek (gondolatalakzatok) szabályrendszerre. Itt jelenik meg a (szervi) félrehallás is, de amellet van tudatos, humoros félrehallás is. A nonszensz, abszurd szövegek magasabb fokon, művészeti törekvésként, különösen az avantgárdban (futurizmus, dadaizmus, lettrizmus, Weöres Sándornál: „vakszöveg”) is felbukkannak, ennek nyilvánvaló oka valamiféle tudatos visszatérés a nyelvkeletkezéshez (a témához lásd: Balázs 2013, 2021a, b).

Elsőre úgy tűnik, hogy a gyermek a kultúrát és a nyelvet a felnőtteket utánzóva, tőlük tanulva sajátítja-e el. Számomra – éppen a folklór- és nyelvi példák nyomán – egyértelmű a gyermek magával hozott kultúra- és nyelvelsajátító programja (vagyis a velünk születettség), amely az adott, konkrét kulturális közegehez képest tágabb lehetőségeket, kontextust kínál, s éppen ezeket tükrözik egyes, az adott kultúrából nem megmagyarázható jelenségek. A gyermekfolklór és vele együtt a gyermeknyelv a jungi értelemben vett (rejtett) kollektív tudatalatti, a gyermeket körülvevő aktuális ingerek, kontextusok és a magával hozott végtelenül szabad kreativitás világa. A gyermekfolklór és gyermeknyelv összerombol mivoltunk bizonyítéka. Tamás Ildikó az ilyen szemléletmódú (a magyar kultúrában sem gyökértelen) kutatás folytatására is utal, és én ebben nagy lehetőséget látok, különösen akkor, ha tudományszakjaink nem vonulnak elefántcsonttoronyba, önmagukba zárt szakmai kereteik közé.

Szakirodalom

- Alkotmány 1912. Hogyan halnak meg az emberek. *Magyar Nyelvőr* 288–9.
- Bachát László 1980. Az ifjúsági nyelv szó-készletének eredete. *Magyar Nyelvőr* 148–57.
- Balázs Géza 2013. „Az égő szótár”. Elemi formák feltalálása. *Magyar Nyelvőr* 423–34. http://epa.oszk.hu/00100/00188/00073/pdf/EPA00315_magyar_nyelvor_2013_4_424-434.pdf
- Balázs Géza 2021a. The Birth of the Language of Art. An artistic and linguistic approach. *Urania* 1/6–23. https://urania.szfe.hu/wp-content/uploads/2022/10/Urania_2021-01_ENG_p124_DOI.pdf <https://doi.org/10.56044/ua.2021.1.1.1.eng>
- Balázs Géza 2021b. *A művészet és a nyelv születése. Szemiotika, művészetelmélet, antropológiai nyelvészet*. MNYKNT–IKU. Budapest. (IKU-monográfiák, 6.)
- Balázs Géza 2022. *Folklór és nyelv. Folklór, művészet, irodalom, nyelv. Folklórlingvisztikai tanulmányok*. IKU. Budapest. (IKU-monográfiák, 10.)
- Benő Attila 2004. *A kölcsönszó jelentésvilága. A román–magyar nyelvi érintkezés lexikai-szemantikai kérdései*. Erdélyi Múzeum Egyesület. Kolozsvár. <https://doi.org/10.36240/etf-246>
- Hoffmann Ottó 1996, 1997. Szóalkotási módok a 10-14 évesek ifjúsági nyelvében. *Magyar Nyelvőr* 294–301, 290–309.
- Hrisztova-Gotthard Hrisztalina – T. Litovkina Anna – Barta Péter – Vargha Katalin 2018. *A közmondásferdítések ma: Öt nyelv antiproverbiumainak nyelvészeti vizsgálata*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Kovalovszky Miklós 1959. Hogyan beszél a mai ifjúság? *Magyar Nyelvőr* 85–6.
- Tóth Piroska Anna 2016. *Városi gyermekfolklór*. PhD-disszertáció. ELTE BTK Néprajzi Intézet. Budapest.
- Voigt Vilmos 1983. A mai + budapesti gyermekfolklór kutatása. *Ethnographia* XCIV: 487–92.

Balázs Géza

egyetemi tanár

Színház- és Filmművészeti Egyetem,
Budapest

Partiumi Keresztény Egyetem

Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék,
Nagyvárad

E-mail: balazs.geza@szfe.hu

<https://orcid.org/0000-0003-3440-2959>